

Motion

1984/85:1682

Elver Jonsson m. fl.

Praxis för diplomatutbytet med andra länder

Under de senaste åren har en del uppmärksammade fall av missbruk av den diplomatiska immuniteten ägt rum. Många av fallen har rört olovlig underrättelseverksamhet. Flest utvisningar har Sovjetunionen drabbats av — sammanlagt minst sju utvisningar sedan 1982 som gällt representanter från såväl dess ambassad och konsulat som handelsrepresentation. I flera fall förekommer det dessutom uppgifter om att sovjetiska diplomater varnats av utrikesdepartementet för övertramp av gällande regler. Det har också förekommit uppgifter om att en mängd diplomater från bl. a. Sovjetunionen vägrats inresevisum och därmed diplomatisk ackreditering. Pressuppgifter gör gällande att så många som ett fyrtiotal sovjetiska medborgare som skulle tjänstgöra inom den officiella sovjetiska representationen nekats inresa till Sverige under 1980-talet.

Det är ett välkänt faktum att också en rad andra stater använder sina officiella representationer som täckmantel för underrättelseverksamhet som är riktad mot såväl vårt land som andra länder. Under 1970- och 1980-talen har ambassadpersonal från bl. a. Chile, Nordkorea och Polen utvisats av den svenska regeringen.

Såväl antalet utvisningar som antalet vägrade inresor tycks ha ökat betydligt de senaste fyra fem åren. Detta ger anledning till eftertanke.

Enligt de bägge Wienkonventionerna om diplomatiska och konsulära förbindelser från 1961 och 1963 äger varje mottagande stat rätt att fordra att beskickningarnas personalstyrka hålls inom de gränser som den mottagande staten anser rimliga. Ett skäl till att sätta en sådan gräns kan enligt Wienkonventionen vara ett övervägande av ifrågavarande beskicknings behov.

Den officiella sovjetiska representationen i Sverige uppgår i dag till ca 140 personer — 120 diplomater och tjänstemän på ambassad, konsulat och handelsdelegation i Stockholm och ungefär 25 på konsulatet i Göteborg. Dessutom har ett stort antal tjänstemän på Matreco Handels AB i Södertälje liknande funktion som många tjänstemän på handelsdelegationen i Lidingö, dvs. som representanter för olika sovjetiska utrikeshandelsbolag.

Sverige har i Sovjetunionen stationerat ett tjugotal diplomater och tjänstemän, dels på ambassaden i Moskva, dels på konsulatet i Leningrad. Proportionerna mellan de bägge staternas officiella representationer synes vara anmärkningsvärd. Särskilt om man väger in faktorer som handel och turism länderna emellan framstår den sovjetiska representationen i Sverige som överdimensionerad.

Den amerikanska representationen i Sverige består av ca 35 diplomater samt ett antal amerikanska tjänstemän. Med tanke på turistutbytet och handeln länderna emellan framstår detta knappast som en överdrivet stor representation.

Med Wienkonventionerna som grund har bl. a. Norge och Storbritannien begränsat den officiella sovjetiska representationen i sina resp. länder. I samband med den s. k. Treholtaffären 1984 utvisade Norge sex sovjetiska diplomater och förklarade tre sovjetiska sändebud persona non grata. Vid detta tillfälle beslöt den norska regeringen att inte låta Sovjetunionen ersätta de nio utvisade diplomaterna med ny personal.

Också Sverige har till vissa delar begränsat den sovjetiska beskickningens personalstyrka genom en överenskommelse från 1979 mellan Sverige och Sovjetunionen. I den överenskommelsen sägs att högst 47 personer skall tjänstgöra på handelsdelegationen i Lidingö. Dessutom har Sovjet rätt att ha ett handelsråd samt två ställföreträdare för denne. Dessa tre har diplomatisk immunitet.

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi

att riksdagen hos regeringen hemställer om en utredning som granskar praxis för Sveriges utbyte av diplomatiska tjänstemän med andra länder.

Stockholm den 24 januari 1985

ELVER JONSSON (fp)

MARTIN OLSSON (c)

RUNE RYDÉN (m)

